

Právnická
fakulta

Genius loci ...

Posudek vedoucího diplomové práce

Diplomová práce s názvem: **Evropský ombudsman jako nástroj ochrany před netransparentním jednáním orgánů Evropské unie**

Diplomantka: Bc. Barbora Tichá

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Václav Stehlík, LL.M. Ph.D.

Pracoviště: Katedra mezinárodního a evropského práva, PF UP Olomouc

Akademický rok 2023/2024

1. K práci a jejím cílům obecně

Diplomantka si jako své téma vybrala institut Evropského ombudsmana a jeho roli v rámci ochrany před netransparentním jednáním orgánů Evropské unie. Jedná se o téma, které se zaměřuje jak na vymezení role Evropského ombudsmana z pozice teoretické a institucionální, současně však zahrnuje i analýzu konkrétních rozhodnutí, v rámci kterých ombudsman tuto roli naplňuje. Práce tak si tak položila do vínku i praktický přesah právní úpravy. Na základě analýzy pak nabídne i možné změny právní úpravy. Z tohoto úhlu pohledu je téma práce významné a potřebné v rámci diskuzí o reformě institucí EU. Proto je téma vhodné ke zpracování jakožto diplomové práce. K volbě tématu tedy nemám připomínky.

2. Ke struktuře a obsahu práce

Struktura práce je s ohledem na cíl práce volena správně. Diplomantka se v první kapitole zaměřuje na zakotvení institutu evropského ombudsmana jak s ohledem na historii jeho vzniku, jeho právní základ, tak i vztah k vybraným orgánům

EU. Klíčovými v tomto ohledu jsou Evropský parlament a Komise. Tato úvodní kapitola je pojata jako propedeutická a v zásadě vymezuje rámec práce. Není nijak obsažná, zejména pokud jde o historii a popis úřadu. To kvitují s povděkem, jelikož tak autorka ponechává dostatek prostoru pro klíčovou část analýzy. K tomu pak přistupuje vymezení vztahu Evropského ombudsmana se dvěma klíčovými orgány, což považují za důležité, jelikož budou šetření ve vztahu k nim předmětem rozboru dále v práci.

Druhá kapitola je věnována popisu šetření Evropského ombudsmana, a to jak šetření z vlastního podnětu, tak i na základě podané stížnosti. Zejména druhá varianta iniciace je nejvýznamnějším zdrojem řízení. Současně je patrný trend, kdy rostoucí poměr podání nespadá do kompetence Evropského ombudsmana. Diplomantka se zabývá průběhem šetření a jeho výsledky. Zajímavé je konstatování, že se týká povinnosti dotčeného orgánu vypracovat podrobné stanovisko ve věci, které může vést k bezprostřednímu uzavření věci. Diplomantka by se v průběhu obhajoby mohla vyjádřit k tomu, v jakém procentu případů k tomuto dochází, *vice-versa* v kolika počtech případů pokračuje další šetření po vydání stanoviska orgánu (str. 25). Obdobně zajímavou je otázka, jak často dochází ke smírnému řešení, popř. je zahájeno soudní řízení a šetření je uzavřeno bez výsledků (str. 26). Velmi zajímavým nástrojem je možnost vydat tzv. kritickou poznámku (str. 26), a to za účelem zlepšení praxe u dotčeného orgánu, popř. též dovození následné osobní odpovědnosti v rámci orgánu či přenastavení procesních postupů.

Druhá kapitola je dále věnována transparentnosti v rámci přístupu k informacím a veřejného přístupu k dokumentům. Diplomantka se zabývá historickým vývojem zakotvení zásady transparentnosti a přístupu k informacím v rámci revize primárního práva a následné úpravě v sekundárním právu EU. Významně k jejich rozvoji však přispěl i Evropský ombudsman v rámci své rozhodovací činnosti. Diplomantka v tomto ohledu v práci uvádí příklady konkrétních šetření a jejich dopad (str. 31 a násl.). V závěru této kapitoly diplomantka dochází k závěru, že od zavedení úřadu Evropského ombudsmana došlo k velkému posílení transparentních postupů unijních orgánů. V rámci obhajoby práce by pak mohlo v diskusi probírat jednotlivé úvahy, které ji vedly k tomuto závěru (viz str. 33).

Třetí kapitola je pak věnována analýze vybraných případů šetření týkajících se transparentnosti. Výběr pak byl proveden z dostatečně dlouhého období dvanácti let. Diplomantka vybrala osm případů, které následně analyzovala. Věnovala se primárně dvěma klíčovými orgány, a to Evropské komisi a Evropskému parlamentu. S ohledem na rozsah práce jsou jednotlivé případy rozebrány schematicky, přesto však vcelku jasně ukazují na problémy v nich řešené. V rámci obhajoby diplomové práce by diplomantka mohla přiblížit závěry z analýzy těchto rozhodnutí. Zejména by mohla přiblížit rozhodnutí, která považuje za nejvýznamnější, mimo jiné proti OLAFu a EP. Analýze se koneckonců věnuje dále ve čtvrté kapitole. Důležitým ukazatelem o kvalitě práce ombudsmana a jeho autoritě je i míra akceptace jeho závěrů orgánem, jehož postup byl předmětem šetření (srov. str. 49).

V závěru práce diplomantka shrnuje závěry práce a formuluje odpovědi na výzkumné otázky z úvodu práce. S ohledem na závěry pak konstatuje významnou roli Evropského ombudsmana v systému ochrany práv jednotlivců. V rámci obhajoby by mohla zasadit ochranu prostřednictvím ombudsmana do systému dalších prostředků k ochraně jednotlivců, zejména formou řízení u Soudního dvora EU. Současně by diplomantka mohla přednést návrhy *de lege ferenda*, jež jsou naznačeny v závěru práce. Zejména je zajímavou otázkou medializace výstupů šetření a jejich efektivity pro zlepšení praxe, např. i komparačně s českým ochráncem práv.

3. K formální stránce práce

Po formální stránce diplomová práce splňuje všechny požadavky. Autorka vychází z přiměřeného množství aktuální odborné literatury české i zahraniční.

5. Závěr

Diplomová práce splňuje veškeré požadavky kladené na práce tohoto druhu, doporučuji ji k obhajobě a navrhuji hodnotit ji klasifikačním stupněm „A“.

V Olomouci dne 22. 1. 2024

Václav Stehlík